

Elżbieta Jeżewska

Pejzaż zimowy z kościółkiem

Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach 25, 343-345

2010

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ten okazały wielobarwny obraz o wyrazistej klasycystycznej formie (po konserwacji w muzeum), wystawiony został na dwóch ekspozycjach czasowych naszego muzeum: *Motywy mitologiczne w sztukach plastycznych (...)* ze zbiorów Muzeum Narodowego w Kielcach i Muzeum Pałacu w Wilanowie w 2006 roku oraz na jubileuszowej *Najcenniejsze zabytki Muzeum Narodowego w Kielcach* w 2008 roku, a obecnie „wita” odwiedzających *Galerię malarstwa polskiego i europejskiej sztuki zdobniczej*.

Elżbieta Jędruska

LITERATURA:

Motywy mitologiczne w sztukach plastycznych... [katalog], Kielce 2006, poz. 4; *Najcenniejsze zabytki Muzeum Narodowego w Kielcach...* [katalog], Kielce 2008, kat. I/139, XII/5, il. s. 375

PEJZAŻ ZIMOWY Z KOŚCIÓŁKIEM

Franciszek Kostrzewski (1826-1911)
Pejzaż zimowy z kościółkiem, 1857
Olej / płótno, 64x86 cm
MNKi/M/218

Il. 3. *Pejzaż zimowy z kościółkiem*

Obraz jest dziełem malarza, który był związany w młodości z Kielcami i okolicą, a zimowa pora na nim przedstawiona jest pretekstem do przypomnienia ważnego nurtu w sztuce: malarstwa pejzażowo-rodzajowego rozkwitającego w Europie od Renesansu, w szczególności skupionego na krajobrazach z różnych pór roku.

Franciszek Kostrzewski urodził się w Warszawie, tam wiele lat pracował, znany głównie jako ilustrator, ale dzieciństwo spędził w Sandomierskiem.

Po nauce w Warszawie w tzw. Szkole Obwodowej pracował krótko w jednej z fabryk w Ostrowcu Świętokrzyskim, na stanowisku urzędnika, jednak „posadę” szybko zamienił na niepewny byt artysty. W latach 1844-1849 studiował w warszawskiej Szkole Sztuk Pięknych. Warsztat malarza szlifował do 1851 roku u Tomasza Zielińskiego, naczelnika powiatu kieleckiego w jego galerii sztuki; kopiował obrazy na zamówienia okolicznego ziemiaństwa. W Kielcach także został pierwszym nauczycielem młodocianego Józefa Szermentowskiego, później uznanego pejzażysty. Kostrzewski od 1854 roku wystawiał już swoje prace, a w 1856 odbył artystyczną podróż zwiedzając galerie sztuki w Dreźnie, Berlinie, Wiedniu, Brukseli i Paryżu. Po tej wyprawie najchętniej tworzył krajobrazy i sceny rodzajowe zarówno wiejskie, jak i miejskie, często zabarwione satyrą. Wiadomo że plenerował z przyjaciółmi z warszawskiej SSP (W. Gersonem, J. Ceglińskim, M. Fajanssem i in.) w okolicach Jury Krakowsko-Częstochowskiej, na szlaku „kielecko-sandomierskim” – przez Góry Świętokrzyskie i Pieprzowe, przekraczając granice zaborów, aż po Kraków i skalisty Ojców.

Zima stwarza szczególne „wyzwanie” dla malarzy-realistów pragnących trafnie oddać biel śniegu, przezroczystość mroźnego powietrza, ludzi i zwierzęta przeniknięte chłodem. *Pejzaż zimowy...* Kostrzewski namalował po wspomnianej wyprawie „europejskiej”, bowiem oddaje wyraźnie zauroczenie barokowym malarstwem holenderskim XVII wieku, odznaczającym się głębią i śmiałym zestawieniem strefy ziemi z dużym obszarem pochmurnego nieba. W nizinym wiejskim i ośnieżonym krajobrazie są też ludzie wędrujący i powożeni saniami konnymi.

Ten realistyczny w szczegółach obraz jest zarazem bardzo nastrojowy, to apoteoza zimy, czas odpoczynku dla roślin i ludzi „skrytych” w ośnieżonych chałupach, a gromadzących się na dźwięk sygnaturki kościoła, ukazanego w samym centrum obrazu. *Pejzaż zimowy...* eksponuje muzeum stale w *Galerii malarstwa polskiego i europejskiego rzemiosła artystycznego*; brał też udział w zagranicznych pokazach malarstwa polskiego: w Berlinie, Atenach i Pradze (1979-1981). Figuruje w wielu publikacjach muzeum.

Elżbieta Jeżewska

LITERATURA:

- I. Tessaro-Kosimowa, *Warszawa i jej mieszkańcy w twórczości Franciszka Kostrzewskiego*, Warszawa 1968; *Słownik artystów polskich i obcych w Polsce działających*. T. IV: Wrocław 1986, s. 160-164; B. Modrzejewska, A. Oborny, *Zbiory malarstwa polskiego. Katalog* [Muzeum Świętokrzyskiego w Kielcach], Warszawa 1971, kat. 60; J. Kuczyński, A. Kwaśnik-Gliwińska, E. Jeżewska, *Pałac w Kielcach. Przewodnik*, Kielce 1988, s. 40; *Polskie malarstwo krajobrazowo-rodzajowe ze zbiorów Muzeum Narodowego w Kielcach. Katalog wystawy* [w Muzeum Okręgowym w Sandomierzu]. Oprac. B. Modrzejewska, Sandomierz 1978, kat. 4; *Landschaften und Genreszenen in der polnischen Malerei des 19 und 20 Jahrhunderts*. Aus

den Sammlungen des Nationalmuseums Kielce [Katalog wystawy w Ośrodku Kultury Polskiej w Berlinie, NRD]. Oprac. B. Modrzejewska, Berlin 1979, kat. 4; *Polish Landscape and Genre Painting from the 19th and 20th Centuries* [Katalog wystawy w Pinakotece Narodowej w Atenach]. Oprac. B. Modrzejewska, A. Oborny, Ateny 1979, kat. 23, il. 13; *Polska krajina od poloviny 19 století do roku 1939* [Katalog wystawy Muzeum Narodowego w Kielcach]. Oprac.: B. Modrzejewska, A. Oborny, Praha 1981, s. 58 kat. 19, il. s. 60; J. Kuczyński, A. Oborny, *Pałac w Kielcach. Przewodnik* [po Muzeum Narodowym w Kielcach], s. 81, il.

JAPONKI W TOKIO

Karol Józef Frycz (1877-1963)
Japonki w Tokio, 1919-1921
Olej / płótno, 64,5x83,8 cm
MNKi/M/379

Motyw dalekowschodni prezentowany w tej scenie rodzajowej wiąże się z polską historią i kulturą. Jego autor Karol J. Frycz wiódł barwne, a zarazem pracowite życie. Urodzony w rodzinie ziemiańskiej w miejscowości Cieszkowy, młodość

Il. 4. *Japonki w Tokio*